

Budapestre vonatkozó újságcikkek

Szerző:

Cím: *Harmincezer okmány a háborúról.*

Forrás: *Világ*

Bp.

1915 VI. 27.

(Hely)

(Idő)

(Köt. v. füz.)

(Oldal)

Osztályozás

Tárgy

708.

Hely

Idő

"1915"

Személy

Harmincezer okmány a háborúról

A Nemzeti Múzeum gyűjteménye

A világháború történetének krónikásai szorgalmasan gyűjtik a mai nagy napok okmányait. Nálunk a Nemzeti Múzeum Széchenyi-könyvtárának igazgatója Fejérváry László dr. a háború kitörése után nyomban elkezdte a gyűjtés munkáját és ma, amikor még igen sok érdekes és értékes gyűjtemény nem érkezett el Budapestre, a Nemzeti Múzeum levéltárában vitrinákban és dobozokban mégis harmincezer darab háborús okmány várja a rendezést. Ekkora hatalmas gyűjteménye talán egyetlen egy tudományos intézménynek sincsen és méltán büszkélkedhetik a Nemzeti Múzeum vezetősége azzal, hogy a háború lezajlása után a legteljesebb és legbőségesebb anyaggal mi fogunk rendelkezni. Végtelenül érdekes a módja annak a munkának, amelylyel ezt a hatalmas anyagot összehalmozgatták. Állhatnak egymással háborúban a nemzetek, azonban a tudomány internacionális marad a véres csaták zajában is és ma a Nemzeti Múzeum részére épenugy gyűjtöttek Rómában, mint Londonban, Páris környékén, avagy az orosz határszéleken. Tudós emberek, akiket nem ragadott magával a háború zaja, elteszik a ma még jelentéktelen, de rövid idő múlva már nagy értékű nyomtatványok és okmányok százait, ezreit, azokat semleges országokon keresztül eljuttatják hozzánk, a barcellónai, konstantinápolyi konzulátusunk halomszámba küldik az ellenséges országok hadjárataira végtelenül jellemző anyagot és egy magyar származású amerikai állampolgár Feleké Károly newyorki lakos kiváló munkát végzett, amikor

francia és angol érdekességeket szerzett meg a részünkre.

A tudomány, a kultúra, a történelem nem jár repülőgépen, azonban ma a Lemberg bevételét követő negyedik napon már megérkezett a Nemzeti Múzeumba Bobrinszky grófnak, Galícia orosz kormányzójának egyik plakátja, amelyet tegnapelőtt még a lengyel hirdetői oszlopról szedtek le és amelyben a letűnt muszka uralom egyik exponense, a fegyverek beszállására szólította föl Lemberg polgárságát. Külön fascikulások ölelik föl a magyarországi orosz betörés nyomait, érdekes okmányokat találunk a gyűjtemény ezen részében, magyar nyelvű manifesztumokat, amelyeknek látára mi még mosolygunk, de esztendőnk múlva ezek is bekerülnek a történelem okmányai közé. Szükségpénzek, repülőgépekről ledobott cédulák, azután a przemysli tábori újság sorakoznak egymás mellé, itt találjuk a Dankl-hadsereg hivatalos lapjának a magyar és német nyelven megjelent „Armezeitung”-nak összes példányait, de itt van az ardenesi meghódított területen megjelent német katonai újság is és a „Lilleer Zeitung” minden példánya. Az ellenséges államok sajtótermékei is képviselve vannak, Anglia háborús irodalma pedig ugyancsak teljes a gyűjteményben. Przemysl körülszállásának egész történetét megírhatja majd a historikus a Nemzeti Múzeum levéltárából, a sokat emlegetett repülőpostán küldött levelezőlapok százain kívül érdekes és értékes naplójegyzetek vannak itt, amelyeket azonban természetesen csak a háború lezajlása és békekötés megtörténte után lehet publikálni.

Egy belügyminiszteri rendelet értelmében a hatóságok összes fölhívásait megküldötték a Mu-

zeumnak. Ez a gyűjtemény szinte párját ritkítja a maga nemében, annak keretében megtalálhatjuk a legbizalmasabb jellegű rendelettől kezdve az utazási igazolványig, a magyar hatóságok minden intézkedésének nyomát. A háború közéletének hű történetét adják majd a már rendezett állapotban lévő rendeletek és újságcikkek, a hadijótékonyság minden okmánya képviselve van a gyűjteményben, a franciaországi épen úgy mint a szerbia és érdekesnek tartjuk megjegyezni, hogy ebben a gyűjteményben vettük tudomásul, miszerint Svájcban is vannak felülbélyegezett jótékonysági bélyegek és a román posta-bélyegek árának emelésével áldoz a háborús jótékonyságnak.

Külön érdekessége és történelmi szempontból rendkívül becses része ennek a gyűjteménynek az olasz fascikulus, amely ezidőszámtalán még csak a

háború megelőző idők okmányait tartalmazza. Négy vagy öt hatalmas doboz öleli föl ezt a gyűjteményt, amely hosszú időig, emberöltőkön keresztül ébren tartja az olasz álnokságot. Jobbára képeslevelező-lapokból áll ez a gyűjtemény, képeslevelező-lapokból, amelyek Olaszországban közforgalomban voltak és amelyeket pornografikus jellegük miatt is el kellett volna kobozni az olasz hatóságoknak, nem tekintve azt, hogy az olasz levelezőlapokon Itália koronás uralkodója sincsen állandóan a leghizelgőbb helyzetben papirosra vetve. Olasz újságok garmadszámra hevernek a polcocon, ezek a lapok sem riadtak vissza a véleménynyilvánításnak legdurvább formájától sem és ha majd eljő az ideje annak, hogy nyilvánosságra kerülhet minden, akkor Itália mai szövetségesei sem fognak büszkélkedni az örök város hazájának modorával. Ezidőszámtalán, amint fentebb említettük, csak a háború megelőző olasz anyag áll a rendelkezésünkre, azonban a történelmi kutatók és történelmi írók megnyugtatóra megjegyezzük, hogy a Nemzeti Múzeum részére Rómában ma is folyik a gyűjtés munkája.

A velünk szövetséges Német Birodalom hatóságai persze készséggel támogatták a Nemzeti Múzeumot törekvéseiben és a Németországból kapott anyag rendkívül gazdag és érdekes. Még a frontról is küldtek a németek múzeumba való nyomtatványokat, a német proklamációk, a császár beszédének különböző kiadásait, a mi uralkodónk manifesztuma, humoros és komoly képeslevelezőlapok, harctéri térképek, Törökországból ép úgy, mint Arabiából teszik léljjessé a gyűjteményt. Semleges állambeli könyvkereskedők aránylag olcsó díjazásért állandóan küldik az anyagot és a Múzeum gyűjteményének magánkezékből beszerzett része is páratlanul érdekes. Harctéri levelek, naplójegyzetek, amelyeket beküldöik nem engednek nyilvánosságra hozni, hanem csak tudományos kutatók részére engednek át, sok homályban maradt jelenetre vetnek fényt és sok olyan eseményt magyaráznak meg, amelyeknek megmagyarázása ma még nem aktuális.

A Múzeum eddigi gyűjteménye valóságos történelmi krónikát adja a háború közgazdaságának, közegészségügyének, jótékonyságának, közéletének és mindazoknak a szociális és társadalmi mozgalmaknak, amelyek vagy egészen megszűntek a háború alatt, vagy pedig megerősödve messzire túllépték a régi kereteket. Épen ezért rendkívül nagyértékű lesz nem is olyan hosszú idő múlva ez a gyűjtemény és föltétlenül elismerés illeti meg Fejérváry László doktort épen úgy, mint segítő társát a munkában: Holub János doktort, akik ezt az anyagot összehozták és ezennel is szorgalmat fordítottak rájuk.